

Οι Ολοκληρωμένες Αποδόσεις της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας και ως θεμέλιο ιδεολογικής ανάδρασης 1994

1. Εισαγωγή. Βασικές έννοιες

Ολοκληρωμένες Αποδόσεις της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, μιας χώρας ή μιας περιφέρειας, (καθώς και των πολυδιάστατων σχέσεων, αλληλεξαρτήσεων και αλληλεπιδράσεών τους, αλλά και των τάσεων μεταβολής τους δια μέσου του χρόνου), είναι η διεπιστημονική μεθοδολογία με την οποία επιδιώκεται η ακριβής, συστηματική, αξιόπιστη και ολοκληρωμένη διερεύνηση, απογραφή, χαρτογράφηση, παρακολούθηση και αξιολόγηση, των ποιοτικών, μετρητικών και δυναμικών στοιχείων και χαρακτηριστικών τους, τα οποία καθορίζουν τις πραγματικές δυνατότητες και τους αντικειμενικούς περιορισμούς κοινωνικής, οικονομικής, πολιτισμικής, πολιτικής, τεχνολογικής και περιβαλλοντικής ανάπτυξής της. (Ρόκος 1981, 1986, 1989, 1993, 1994).

Οι Ολοκληρωμένες Αποδόσεις σχεδιάζονται και πραγματοποιούνται από διεπιστημονικές ομάδες επιστημόνων και μηχανικών, οι οποίοι, αξιοποιώντας με διαλεκτικό τρόπο και συνθέτοντας τις δυνατότητες των επιμέρους ειδικών μεθοδολογικών και τεχνικών τους εργαλείων, επιχειρούν να προσεγγίσουν, να αντιληφθούν, να κατανοήσουν και να αξιολογήσουν τη συγκεκριμένη κατάσταση και το διαλεκτικό χαρακτήρα των δυναμικά μεταβαλλόμενων δια μέσου του χρόνου και πολύπλοκων σχέσεων του φυσικού και του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος.

Τα ποιοτικά, μετρητικά και χαρτογραφικά προϊόντα των Ολοκληρωμένων Αποδόσεων μπορούν να τεκμηριώσουν τον "βέλτιστο" τρόπο, ή τους εναλλακτικούς τρόπους, με τους οποίους μπορούν, θέλουν ή "επιβάλλεται" να επέμβουν, για να "μετασχηματίσουν" τις κοινωνικές σχέσεις, να "μετατρέψουν" ή να "αλλάξουν" τους τρόπους παραγωγής, να "ελέγξουν" ατομικές και ομαδικές δραστηριότητες, να "κατευθύνουν" τον πολιτισμό, σύμφωνα με τις κάθε φορά κυρίαρχες αξίες, πεποιθήσεις και επιλογές τους, τόσο οι κυρίαρχες ομάδες και τα κέντρα εξουσίας τους, όσο και οι ομάδες πολιτών με διαφορετικές, ενδεχομένως "αποκλίνουσες" από το μέσο όρο ή και αιρετικές ευαισθησίες.

Στον αντίποδα της συστηματικότητας των Ολοκληρωμένων Αποδόσεων - οι οποίες δεν αποτελούν μέχρι σήμερα τον κυρίαρχο τύπο συγκρότησης της απαραίτητης υποδομής της διαδικασίας λήψης αποφάσεων σε καμιά κοινωνική και πολιτική οργάνωση - βρίσκονται οι "ειδικές", ευκαιριακές, "μερικές", απρογραμματίστες και ασυντόνιστες αποτυπώσεις, κάποιων κάθε φορά, στατικών και στιγμιαίων στοιχείων, χαρακτηριστικών και όψεων της πραγματικότητας, χωρίς καμιά πρόβλεψη "ολοκλήρωσής" τους, ποιοτικής, μετρητικής και χαρτογραφικής, στο χρόνο και στο χώρο.

Οι "διατάκτες" αυτών των μερικών και σκόπιμα ατελών προσεγγίσεων της πραγματικότητας, ενδιαφέρονται για το δένδρο και όχι για το δάσος, για το αμέσως καταναλώσιμο, "αποδίδον" και συμφέρον γι' αυτούς, από το μακροπρόθεσμα και γενικά ωφέλιμο, φοβούμενοι ότι μια ολιστική θεώρηση της πραγματικότητας, θα αποδείκνυε ότι επιβαλλόταν μια λύση στο κάθε πρόβλημα, εντελώς διαφορετική από αυτή που οι ίδιοι προέκριναν, στηριζόμενοι στα ελλιπή, "μερικά" και ανολοκλήρωτα στοιχεία της "μερικής" αποτύπωσης της πραγματικότητας, την οποία σκόπιμα επέλεξαν.

Στο πρώτο Επιστημονικό Συνέδριο του Ιδρύματος Σάκη Καράγιωργα με θέμα "Οι λειτουργίες του Κράτους σε περίοδο κρίσης. Θεωρία και Εμπειρία." τον Οκτώβριο του 1989 είχα την ευκαιρία να αναφερθώ εκτεταμένα και αναλυτικά στις αρχές, τις μεθόδους, τα μέσα και τις πρακτικές με τα οποία μπορεί να επιτευχθεί σε μεγάλο βαθμό η αντικειμενικοποίηση βασικών λειτουργιών του κράτους, οι οποίες από τη φύση τους, απαιτούν την διεπιστημονική και ολοκληρωμένη και όχι την μερική και αποσπασματική τους προσέγγιση. (Ρόκος 1990).

Θεμελιακής σημασίας εργαλεία για μια τέτοια συστηματική και ορθολογική προσπάθεια, που γι' αυτό θα μπορούσε να είναι κοινής αποδοχής, για την αντικειμενικοποίηση βασικών λειτουργιών

του κράτους αλλά και για την γνώση γενικότερα του εξωτερικού κόσμου και των αέων μεταβολών του είναι:

- (α) η φωτοερμηνευτική και τηλεπισκοπική μεθοδολογία παρατήρησης, διαχρονικής παρακολούθησης, ανάλυσης και ερμηνείας των στοιχείων, χαρακτηριστικών, φαινομένων, γεγονότων, δράσεων, δραστηριοτήτων και εμφανίσεων που συγκροτούν την κάθε φορά δυναμική ισορροπία μαχητικής συνύπαρξης της φύσης με την κοινωνία, όπως αυτά με πολλούς τρόπους και από πολλές "οπτικές" απεικονίζονται και καταγράφονται από μακριά,
- (β) οι Ολοκληρωμένες Αποδόσεις της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας όπως αναλυτικότερα αναφέρθηκαν ήδη και
- (γ) η συγκρότηση ενός αξιόπιστου και τακτικά ενημερούμενου Συστήματος Ολοκληρωμένων Κτηματολογικών Πληροφοριών Γης και Περιβάλλοντος, με βασικό στοιχείο αναφοράς των πληροφοριών αυτών: την Μοναδιαία Ιδιοκτησία/Χρήση/Εκμετάλλευση Γης (ΜΙΧΕΓ), πάνω στην οποία ασκούνται, τελούνται και εφαρμόζονται, από το κράτος, την κοινωνία και τους ιδιοκτήτες, μέτρα και ρυθμίσεις πολιτικής γης, κάθε φύσης δικαιπραξίες αλλά και σχέδια ανάπτυξης, αξιοποίησης και περιβαλλοντικής προστασίας.

Η φωτοερμηνευτική τηλεπισκοπική μεθοδολογία, δομικής σημασίας εργαλείο των Ολοκληρωμένων Αποδόσεων αλλά και του Συστήματος Ολοκληρωμένων Κτηματολογικών Πληροφοριών Γης και Περιβάλλοντος, με τις σχετικές αναλογικές και ψηφιακές τεχνικές της, συλλέγει αμέσως ή εμμέσως (πιθανολογικά), καταγράφει, επεξεργάζεται και αναλύει, την απειρία πληροφοριών, (ποιοτικών και μετρητικών) που περιέχουν οι ουδέτερες, αντικειμενικές, "αψιμυθιώτες" και "ψύχραιμες" απεικονίσεις (φωτογραφικές και τηλεπισκοπικές γενικότερα), της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, οι οποίες λαμβάνονται σε διαφορετικές κλίμακες, ώρες, εποχές και χρονολογίες, από διαφορετικά σημεία λήψης (θέασης), με διαφορετικών ακριβειών, ευαισθησιών και δυνατοτήτων φιλμ και δέκτες, (που θεώνται τις αλληλεπιδράσεις της φύσης με την κοινωνία, σ' όλο το μήκος του φάσματος της ηλεκτρομαγνητικής ακτινοβολίας, ξεπερνώντας έτσι τόσο τους αντικειμενικούς περιορισμούς της ανθρώπινης όρασης, όσο και τα προβλήματα των καιρικών συνθηκών), από αερομεταφερόμενες ή διαστημικές πλατφόρμες.

2. Ολοκληρωμένες Αποδόσεις και ιδεολογία. Ένα απλό παράδειγμα "μερικής" προσέγγισης της πραγματικότητας

Η μεθοδολογία αυτή, σχεδιασμένη για να αντιλαμβάνεται με διαλεκτικό και ολοκληρωμένο τρόπο τις διαλεκτικές σχέσεις της φύσης με την κοινωνία, αποτελεί στην πράξη:

την ολοκλήρωση των δυνατοτήτων

- της πείρας των αισθήσεων,
- της λογικής,
- της ειδικής (ή των ειδικών) επιστημονικής/ών γνώσης/εων κάτω από την οπτική των οποίων γίνεται κάθε φορά η διερεύνηση του εξωτερικού κόσμου,
- και των απαραίτητων επίγειων ή άλλων ελέγχων,

στην διαδικασία απόκτησης από μακριά, πληροφοριών για την κάθε φορά κατάσταση και δυναμική της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας.

Μ' άλλα λόγια, είναι η πιο σύγχρονη επιστημονική μεθοδολογία γνώσης του εξωτερικού κόσμου, (όπως αυτός κάθε φορά υπάρχει, ως αποτέλεσμα των πολυποίκιλων αλληλεξαρτήσεων και αλληλεπιδράσεων του φυσικού και του κοινωνικοοικονομικού χώρου), η οποία συνδυάζει το αισθητό με το λογικό με διαλεκτικό τρόπο, αξιοποιώντας δημιουργικά και όλες τις δυνατότητες των τεχνολογιών αιχμής, της διαστημικής, της πληροφορικής και της τηλεπισκόπησης.

Η μεθοδολογία αυτή, ολοκληρωμένης προσέγγισης και απόδοσης της πραγματικότητας, συνθέτει δημιουργικά τις αντιτιθέμενες τον αιώνα μας απόψεις για την αληθινή μέθοδο της επιστήμης η οποία μπορεί να είναι ταυτόχρονα:

- (α) και μια μέθοδος παρατήρησης, υπόθεσης και επιβεβαίωσης όσων στοιχείων, φαινομένων και γεγονότων μπορούν να προσεγγισθούν μ' αυτή τη λογική, (στην οποία εναντιώθηκε π.χ. ο Sir Carl Popper υποστηρίζοντας την μέθοδο εικασίας και πειράματος, τη συνεχή δηλαδή διαδικασία δοκιμής και λάθους),

- (β) αλλά και μια μέθοδος στην οποία κατά τον Popper, οι εικασίες για την πραγματικότητα που μας περιβάλλει, υποβάλλονται στη βία του πειράματος, (στην περίπτωση της φωτοερμηνευτικής τηλεπισκοπικής μεθοδολογίας στην αξιολόγηση πιθανών εναλλακτικών "ταυτοτήτων" της πραγματικότητας, ανάλογα με τις συνθήκες, τα μέσα και τις προδιαγραφές "θέασης" / καταγραφής της) και αυτές οι οποίες δεν έχουν αποδειχθεί ψευδείς, να γίνονται προσωρινά δεκτές, και να συγκροτούν την μόνη υπαρκτή γνώση, που είναι η προσωρινή γνώση, η οποία συνεχώς αναθεωρείται.

Οι τακτές διαστημικές τηλεπισκοπικές και πειραματικές λήψεις του Διεπιστημονικού Ερευνητικού Προγράμματος E O S (Earth Observation System) των ΗΠΑ, της Ευρώπης και της Ιαπωνίας (Ρόκος 1993), τεκμηριώνουν την παραπάνω εκτίμηση, με την συνεχή παρατήρηση, παρακολούθηση και απόκτηση συνεχώς αναθεωρούμενων και προσωρινών (την στιγμή της απόκτησής τους) γνώσεων, για πλανητικής κλίμακας και σημασίας φαινόμενα όπως π.χ. :

- οι βιοχημικές ροές στην αλληλεπίδραση ωκεανών ατμόσφαιρας,
- οι αλληλεπιδράσεις βιόσφαιρας και ατμόσφαιρας,
- οι κλιματικές διαδικασίες πάνω από τους ωκεανούς,
- η εκτίμηση του υδατικού ισοζυγίου της επιφάνειας της γης,
- ο υδρολογικός κύκλος και οι κλιματικές διαδικασίες σε ξηρές και ημίξηρες περιοχές,
- η ετήσια μεταβλητότητα των κύκλων άνθρακα και ενέργειας,
- η μακροπρόθεσμη παρακολούθηση των οικοσυστημάτων του Αμαζονίου, κλπ.,

τα οποία πολυποίκιλα επηρεάζονται από τις ανθρώπινες δραστηριότητες αλλά και καταλυτικά τις επηρεάζουν.

Θα επιχειρήσω εδώ να αναφερθώ αναλυτικά σε ένα απλό παράδειγμα, κοινών τόπων της καθημερινής ζωής, εκ πρώτης όψεως φαινομενικά άσχετων με το θέμα της εργασίας μου, το οποίο όμως θα μπορούσε να συμβάλει με τον καλύτερο τρόπο στην κατανόηση της ουσίας και της ανάγκης των ολοκληρωμένων προσεγγίσεων και αποδόσεων της πραγματικότητας, ως θεμελιακού στοιχείου συγκρότησης μιας αξιόπιστης και ολοκληρωμένης "ερμηνευτικής θεωρίας για την ανθρώπινη εμπειρία και τον εξωτερικό κόσμο" που αποτελεί "κατά τας γραφάς" και ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά τα οποία καθορίζουν μια ιδεολογία, "με τον αυστηρό τρόπο χρήσης του όρου".

Το παράδειγμα αυτό αναφέρεται στην αντιμετώπιση ενός κυκλοφοριακού προβλήματος συμφόρησης της κίνησης οχημάτων στη διασταύρωση π.χ. της οδού Κουμπάρη με τη Λεωφόρο Β. Σοφίας, όπως αυτό διαπιστώνεται, προσλαμβάνεται και κατανοείται από έναν τροχονόμο, ο οποίος εντέλλεται σχετικά και υποχρεούται να δώσει άμεση λύση.

Ο τροχονόμος αντιλαμβάνεται αμέσως, ότι πρέπει να υπερβεί την "ολιστικού" χαρακτήρα τάξη των φωτεινών σημάτων που ρυθμίζουν υπό κανονικές συνθήκες τις ροές και τις διάρκειές τους στην ευρύτερη περιοχή της πρωτεύουσας, (λαμβάνοντας υπ' όψη τα συνολικά στοιχεία των συνήθων κυκλοφοριακών φόρτων, με βάση τα οποία άλλωστε και σχεδιάστηκε), γιατί ήδη "από τα πράγματα" αυτή η τάξη έχει καταλυθεί.

Μετρά ασυναίσθητα τα πλάτη των δύο δρόμων και εκτιμά αυτόματα, με βάση όσα πέφτουν στο οπτικό του πεδίο, την άμεση και την προηγούμενη γενική εμπειρία του και τη λογική του, τους φόρτους κυκλοφορίας των δύο δρόμων και αποφασίζει στη στιγμή ότι θα πρέπει να σταματήσει την κίνηση στην οδό Κουμπάρη για να απελευθερώσει την (εξαιρετικά μεγαλύτερη) κίνηση της Λεωφόρου Β. Σοφίας για ένα μεγάλο χρονικό διάστημα.

Η "σημειακή" του επέμβαση φαίνεται προς στιγμή να δίνει μια λύση στο πρόβλημα, η οποία όμως είναι αντικειμενικά πρόσκαιρη, γιατί πολύ σύντομα οι γραμμικές, επιφανειακές και χωρικές δυσμενείς επιπτώσεις της, γίνονται αντιληπτές στην ευρύτερη περιφέρεια του προβλήματος και σταδιακά την αναιρούν, παραλύοντας πλήρως την κίνηση και στην "μεροληπτικά" απελευθερωμένη Λεωφόρο, αλλά και προκαλώντας ή επιτείνοντας μια σειρά συμπαρομαρτούσες παρενέργειες, από την υπερκατανάλωση καυσίμων και την υπερβολική αύξηση της ρύπανσης της ατμόσφαιρας, (η οποία π.χ. μπορεί με τους πνέοντες ανέμους και την δοσμένη γεωμορφολογία της περιοχής να εκδηλωθεί απολύτως απροσδόκητα και εκ πρώτης όψεως αναιτιολόγητα π.χ. στο καθαρό και μικρής κυκλοφορίας Μαρούσι), ως την απώλεια χρησιμότητας ανθρωποωρών εργασίας ή ελεύθερου χρόνου, αλλά και της ψυχραιμίας και της ψυχικής ηρεμίας όλων όσων, πολύ μακριά απ' τη διασταύρωση αυτή είναι υποχρεωμένοι να υποστούν τις αλυσιδωτές συνέπειες της μερικής,

σημειακής προσέγγισης, επέμβασης και αντιμετώπισης του προβλήματος από τον τροχονόμο στο συγκεκριμένο σημείο.

Γιατί η συσσώρευση οχημάτων στις προσαγωγούς της οδού Κουμπάρη, άρα π.χ. και στην Σκουφά, με τη σειρά της μεταδίδεται στις κάθετες σ' αυτή οδούς, άρα π.χ. και στην Αμερικής και τις παράλληλές της ανόδους, που διακόπτονται κατ' ανάγκη την κίνηση στη Σόλωνος, την Πανεπιστημίου και τη Σταδίου και συνεπώς ακινητοποιούν σταδιακά και τα οχήματα, της πρόσκαιρα και μόνο, με την σημειακή παρέμβαση του τροχονόμου, απελευθερωμένης Β.Σοφίας.

Η εξέλιξη αυτή βέβαια μπορεί να προκαλέσει νέες ετερόκλητες σημειακές επεμβάσεις από άλλους τροχονόμους, σε άλλες διασταυρώσεις οι οποίες έχουν υποστεί τις συνέπειες της πρώτης σημειακής "μερικής" αντιμετώπισης του αρχικού προβλήματος, επεμβάσεις όμως, οι οποίες στην καλύτερη των περιπτώσεων, (ανεύρεση πρόσκαιρων αλλά και ανορθόδοξων διεξόδων), μπορούν μόνο να επιτείνουν και να επεκτείνουν το πρόβλημα και τις πολυδιάστατες επιπτώσεις του.

Η ακραία σχολαστικότητα της περιγραφής της συγκεκριμένης αυτονόητης πραγματικότητας, που παρόμοιά της έχουμε όλοι λίγο, πολύ βιώσει, στοχεύει μέσα από την ηθελημένη της απλοϊκότητα να διεγείρει τη συζήτηση για πιο σύνθετες προσεγγίσεις, πιο σύνθετων προβλημάτων, όπως είναι τα πολύπλοκα προβλήματα της σύγχρονης κοινωνίας.

Προβλήματα, στα οποία αντίστοιχες "μερικές", σημειακές, γραμμικές ή επιφανειακές προσεγγίσεις και αποδόσεις της συγκεκριμένης πραγματικότητας (Ρόκος 1990), μπορούν να συμβάλουν μόνο σε μια ελλιπή, ατελή και συνεπώς πολλές φορές λανθασμένη ερμηνευτική θεωρία της γέννησης, της εξέλιξης και της σχέσης τους με τον εξωτερικό κόσμο, γιατί περιορίζονται σε στιγμιαίες, στατικές, μονοδιάστατες θεωρήσεις όψεων μόνο και μερών του "όλου".

Και ως τέτοιες, στο βαθμό που θ' αποτελούσαν ένα απ' τα βασικά καθοριστικά χαρακτηριστικά μιας ιδεολογίας, και η ιδεολογία αυτή θα έπασχε από τα ίδια ελαττώματα στην προσπάθειά της να προσεγγίσει και να ερμηνεύσει την ανθρώπινη εμπειρία αλλά και τον εξωτερικό κόσμο, τον οποίο μάλιστα ως σύστημα ιδεών φιλοδοξεί και να αλλάξει.

3. Άλλα παραδείγματα "μερικών προσεγγίσεων και ερμηνειών της πραγματικότητας

Θα ήταν χρήσιμο τώρα, υπαινικτικά και μόνο ν' αναφερθούμε σε ορισμένα άλλα επίκαιρα απλά παραδείγματα, "μερικών" προσεγγίσεων της πραγματικότητας με αναπόδραστες ιδεολογικές παρενέργειες, τα οποία μπορούν, στη συζήτηση που θ' ακολουθήσει, ν' αναδείξουν τον ουσιαστικό ρόλο των Ολοκληρωμένων Αποδόσεων και ως θεμελίου ιδεολογικής ανάδρασης.

Τέτοια παραδείγματα είναι:

- α. Η ανέξοδη και επιδεικτική υπερπατριωτική πατριδοκαπηλία ανοήτων ή μονίμως μεθοδευμένα και ύποπτα "ανησυχούντων" με το αζημίωτο, κρατικών αξιωματούχων, πολιτικών και διαμορφωτών της κοινής γνώμης, οι οποίοι με αφορμή συγκεκριμένα υπαρκτά σοβαρά προβλήματα σχέσεων π.χ. της χώρας μας με τους γείτονες της, αντιλαμβάνονται, ή θέλουν ν' αντιλαμβάνονται, μόνο μέρος της συγκεκριμένης πολυδιάστατης πραγματικότητας και προτείνουν ή εφαρμόζουν αντίστοιχα "μερικές" λύσεις, οι οποίες μπορούν ν' αποτελέσουν, όχι μόνο στοιχεία τεκμηρίωσης των ανυπόστατων και πολλές φορές επιθετικών επιχειρημάτων των γειτόνων και της διεθνούς προπαγάνδας τους, αλλά και παρόμοιων διεκδικήσεων άλλων χωρών εις βάρος της χώρας μας με ακριβώς αντίστοιχα επιχειρήματα. Οι σχετικές ιδεολογικές ή "ιδεολογικές" επενδύσεις, μεγεθύνσεις, αποσιωπήσεις ή ψιμυθιώσεις π.χ. υπαρκτών και πολύπλοκων μειονοτικών προβλημάτων και συναφών διεκδικήσεων προκάλεσαν, προκαλούν και φαίνεται δυστυχώς ότι θα προκαλούν και στο μέλλον πολλά δεινά στη χώρα μας.
- β. Η αφελής αντίληψη, ότι όσο ένα άτομο, η οικογένειά του, το άμεσο περιβάλλον του έως και η χώρα του ευημερούν, δεν συντρέχει κανένας λόγος να ενδιαφέρεται / ή να ενδιαφέρονται για τη φτώχεια και την πείνα στον τρίτο κόσμο και στα γκέτο των μεγάλων πόλεων, για τη ληστική και άνιση εκμετάλλευση και την υπερκατανάλωση φυσικών διαθεσίμων, για την αυξανόμενη ρύπανση της θάλασσας, της γης και της ατμόσφαιρας, για την καταστροφή των τροπικών δασών, για τη διάβρωση, την ερημοποίηση και την υποβάθμιση εδαφών, για τη θεοποίηση της αγοράς και της κατανάλωσης, για φαινόμενα εντεινόμενου ρατσισμού κλπ.,

αγνοώντας, ότι αργά ή γρήγορα, οι εμπρηστές, με τη μορφή των πολυδιάστατων επιπτώσεων όσων συμβαίνουν "έξω" εκ πρώτης όψεως από τον αυλόγυρό τους, θα φθάσουν αναπόδραστα στο ρετιρέ τους, με μορφές και εντάσεις που δεν μπορούν να υποψιασθούν στην μακαριότητα της "όασής" τους.

- γ. Η βλακώδης αντίληψη, ότι μπορεί για πάντα, η πολιτική ως υποχρέωση των πολιτών, να υποκατασταθεί από την μεθοδευμένη προβολή, διαφήμιση και προπαγάνδα όσων αναλώσιμων επαγγελματιών της αποδέχονται το ρόλο του υπαλλήλου ή του πρόσκαιρα ευνοουμένου της πραγματικά πρώτης εξουσίας, (που είναι σήμερα, σ' όλον τον κόσμο, ο τύπος και τα μέσα μαζικής ενημέρωσης), όπως αυτή διαπλέκεται με ορατά και αόρατα οικονομικά, κοινωνικά και επιχειρηματικά συμφέροντα.

Η "μερική" προσέγγιση και απόδοση της πραγματικότητας, η οποία φαίνεται -προς ώρας- να είναι καθησυχαστική για το κάθε τύπου κατεστημένο σύστημα αλληλοδιαπλεγμένων και αλληλοεξυπηρετούμενων εξουσιών, (στο βαθμό που εκφράζεται με την αποχή, την απογοήτευση, την ιδιότευση, την άρνηση, τον αναχωρητισμό ή και την αηδία μόνο των πολιτών), σε καμμιά περίπτωση δεν προδικάζει τα μελλούμενα: όταν δηλαδή η ορθολογική, διαλεκτική και ολοκληρωμένη προσέγγιση και απόδοση της συγκεκριμένης πραγματικότητας, αποτελέσει το εργαλείο ερμηνείας της, από όλο και περισσότερους πολίτες, οι οποίοι τότε θα αποφασίσουν να αποτινάξουν το ρόλο τον οποίον είχαν και έχουν προδιαγράψει γι' αυτούς οι κάθε φύσης εξουσίες και οι καθοδηγητές των επικρατούντων και προωθούμενων συρμών, μ' άλλα λόγια, το ρόλο των οπαδών προκατασκευασμένων χρεοκοπημένων ή ψευδεπίγραφων ιδεολογιών, το ρόλο των παραδοσιακών ψηφοφόρων, των θεατών και ακροατών, των καταναλωτών, των μιμητών, των χειροκροτητών, των τυφλά υπάκουων σε κρετίνους στρατηγούς και πολιτικούς στρατιωτών, των γλίσχρα αμοιβόμενων εργαζομένων και των άνισα και άδικα φορολογουμένων και θα αντιληφθούν το μέγεθος της πραγματικής τους δύναμης, ως αναγεννητικών κυττάρων κοινωνικής και πολιτικής θεωρίας, οργάνωσης και πράξης.

4. Από τη θεωρία στην πράξη

Έτσι, οι ολοκληρωμένες προσεγγίσεις και αποδόσεις κάθε πτυχής και όψης των πολυεπίπεδων και πολύπλοκων σύγχρονων προβλημάτων, που αναφύονται, προκύπτουν, εξελίσσονται, επιτείνονται ή οξύνονται στις πολυδιάστατες σχέσεις, αλληλεξαρτήσεις και αλληλεπιδράσεις της φύσης με την κοινωνία, σε πλανητικό, υπερεθνικό, εθνικό και τοπικό επίπεδο, μπορούν ν' αποτελέσουν την πιο αξιόπιστη δυνατή, ακριβή και πλήρη υποδομή για τη συγκρότηση μιας πιο συστηματικής και ενδεδειγμένης ερμηνευτικής θεωρίας "για την ανθρώπινη εμπειρία και τον εξωτερικό κόσμο", πιο συνεκτικής, πειστικής και κοινής αποδοχής από όλες όσες οι διάφορες μέχρι σήμερα ιδεολογίες συγκροτούσαν με τις "μερικές" και συχνά "βιασμένες" και αντιδιαλεκτικές προσεγγίσεις τους.

Μια τέτοια θεωρία, δεμένη με την αντίστοιχη ποιότητας πράξη, θα μπορούσε να οδηγήσει στη συγκρότηση ενός προγράμματος κοινωνικής και πολιτικής οργάνωσης που να υπερβαίνει τα στερεότυπα των μηχανιστικών, σήμερα, διαχωρισμών των κυρίαρχων ιδεολογιών όπως αυτές μεταλλασσόμενες επιβιώνουν και αναπαράγονται φθειρόμενες διηλεκτώς, απεγκλωβίζοντας συνειδήσεις και παραδοσιακά, συναισθηματικά, εθιμικά και με πολλούς τρόπους επιβαλλόμενα ή υποδεικνυόμενα δεσμά.

Ενός προγράμματος, για την πραγμάτωση του οποίου, όλο και περισσότεροι πολίτες, πεισμένοι, (με την αξιόπιστη τεκμηρίωσή του, στην οποία με επιστημονική μεθοδολογία και διεπιστημονική και ολοκληρωμένη προσέγγιση οι ίδιοι θα έφθαναν), θα "αυτοστρατευόταν" από κοινού να παλέψουν.

Μ' αυτή τη λογική, οι Ολοκληρωμένες Αποδόσεις της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας θα μπορούσαν αξιόπιστα να λειτουργήσουν και ως θεμέλιο ιδεολογικής ανάδρασης, αποτελώντας την κοινή αναφορά και το κοινό μεθοδολογικό εργαλείο, στην κατεύθυνση συγκρότησης μιας νέας ιδεολογίας, δημιουργικά πλουτισμένης απ' το καταστάλαγμα της ιστορίας των ιδεών, τους αγώνες αλλά και τις επώδυνες εμπειρίες της ανθρωπότητας και απαλλαγμένης από τα κληρονομημένα ολοκληρωτικά και πολεμικά χαρακτηριστικά της, ως "θρησκευτικού" δόγματος των στρατευμένων πιστών της. Μιας ιδεολογίας δηλαδή, χωρίς τις

προκαταλήψεις και τις αναφορές της στους αντικειμενικά στενότερους ορίζοντες του παρελθόντος και στις ριζικά διαφορετικές φυσικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτισμικές συνθήκες, μέσα στις οποίες γεννήθηκαν και αναπτύχθηκαν οι γνωστές μας μέχρι σήμερα ιδεολογίες, (τις οποίες άλλωστε, με διάφορους τρόπους, συνεπώς ή ασυνεπώς, υπηρέτησαν και πολλοί από μας).

Αυτής, μ' άλλα λόγια, της ιδεολογίας, που δεν θα αναγνωρίζει ηγετικό ρόλο στους διανοούμενους, μια που η δύναμη της πειθούς της θα στηρίζεται στην ισότιμη θεωρητική και πρακτική τεκμηρίωση της ερμηνευτικής θεωρίας για την ανθρώπινη εμπειρία και τον εξωτερικό κόσμο, από το ίδιο το "πλατύ κοινό", το οποίο θα φθάσει κάποια στιγμή να αισθανθεί την ανάγκη της, στην σημερινή ερημιά των ιδεών και της πολιτικής, χωρίς τα δεκανίκια, τις "εκλαϊκεύσεις", τις υπεραπλουστεύσεις και τις "αγιαζόμενες από τον οποιοδήποτε σκοπό" διαστρεβλώσεις, που συνήθιζαν και συνηθίζουν όσοι φοβούνται τη χειραφέτηση των πολιτών και τους οδηγούν με το παράδειγμά τους, με το ήθος, το θέατρο και τις δολοπλοκίες τους μακριά απ' την πολιτική.

5. Βιβλιογραφία

Ρόκος, Δ. « συμβολή της Τηλεπισκόπησης και των Ολοκληρωμένων Συστημάτων Πληροφοριών Γης και Περιβάλλοντος στη μελέτη και παρακολούθηση των πλανητικών μεταβολών (Global Change).» Πρακτικά 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου: «Ηλιακή και Διαστημική Έρευνα στην Ελλάδα», Δημοκρίτειο Πανεπιστήμιο Θράκης 26-29.4.1993, (υπεύθυνος έκδοσης π. Γ.Αναγνωστόπουλος), Τόμος Ι, σελ. 298-331, Ξάνθη, 1994.

Ρόκος, Δ. «Κοινωνία, Τεχνολογία και Παραγωγή. Σχέσεις Αλληλεπιδράσεις και Αλληλοκαθορισμοί. Πολιτικές και Περιβαλλοντικές Διαστάσεις.» Συμπόσιο: Κοινωνία, Σύγχρονη Τεχνολογία και Αναδιάρθρωση της Παραγωγής, (Επιμ. Γ.Λιοδάκης) Εκδ. Παπαζήση Αθήνα 1993. σελ. 33-53.

Ρόκος, Δ. «Πόλεμος και Ειρήνη σήμερα. Συμβολή στην διεπιστημονική ανάλυση των αιτίων και των αποτελεσμάτων τους». Προβλήματα Σοσιαλισμού, Τρίτο Συνέδριο, Φιλοσοφική Σχολή Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και Δήμος Χανίων, Χανιά 1991, (Πρακτικά υπό δημοσίευση).

Ρόκος, Δ. «Η ορθολογικότητα ως θεμέλιο και αφετηρία εκσυγχρονισμού και δημοκρατίας στις συγκεκριμένες κοινωνικοοικονομικές και πολιτικές συνθήκες στην Ελλάδα σήμερα.» Θεωρία και Κοινωνία, τ.5, Ιούνιος, 1991.

Ρόκος, Δ. «Σύγχρονες εξελίξεις της Τηλεπισκόπησης.» Προσκεκλημένη εισήγηση, 1^ο Ελληνικό Συνέδριο Φωτογραμμετρίας και Τηλεπισκόπησης, «Τεχνολογικές Εξελίξεις και Εφαρμογές Φωτογραμμετρίας και Τηλεπισκόπησης» 1-2 Φεβρουαρίου 1990, Ε.Μ.Π., Ελληνική Εταιρία Φωτογραμμετρίας και Τηλεπισκόπησης, Αθήνα, 1990.

Rokos, D. Despotakis, V. «The development of an Integrated Cadastral Land Information System for Greece», Colloque de Strasbourg, Novembre 1990, Societe Francaise de Photogrammetrie et Teledetection, Bulletin No 121.

Ρόκος, Δ. (Επιστημονικός Υπεύθυνος) Ερευν.Ομάδα Α.Αρβανίτης, Β.Δεσποτάκης, Β.Καραθανάση, Ι.Μανιάτης, Δ.Ρόκος, Ηλ.Χατζηστεφάνου «Ανάπτυξη Συστήματος Ολοκληρωμένων Κτηματολογικών Πληροφοριών Γης.» Τελική Έκθεση Ερευνητικού Προγράμματος ΓΓΕΤ, Ε.Μ.Π., Εργαστήριο Τηλεπισκόπησης, Αθήνα, 1990. (σελ. 294).

Ρόκος, Δ. «Η αντικειμενικοποίηση σημαντικών λειτουργιών του κράτους. Αρχές, Μέθοδοι, Μέσα και Πρακτικές.» Πρώτο Επιστημονικό Συνέδριο, «Οι λειτουργίες του Κράτους σε περίοδο κρίσης. Θεωρία και Ελληνική Εμπειρία» Ίδρυμα Σάκη Καραγιώργα, Πάντειο Πανεπιστήμιο Πολιτικών και Κοινωνικών Επιστημών 4-6.10.1989, Αθήνα, 1989. Πρακτικά.

Ρόκος, Δ. «Αναλογικές Μέθοδοι και Ψηφιακές Επεξεργασίες.» Ε.Μ.Π., Εργαστήριο Τηλεπισκόπησης, Αθήνα, 1989.

Ρόκος, Δ. «Το Σύστημα Ολοκληρωμένων Κτηματολογικών Πληροφοριών Γης. (Σ.Ο.Κ.Π.Γ.) Η Συμβολή της Τηλεπισκόπησης.» Συνέδριο «Οι προοπτικές του Ελληνικού Κτηματολογίου», Ε.Μ.Π., Τ.Ε.Ε., Ο.Κ.Χ.Ε., Αθήνα, 1989. Πρακτικά.

Ρόκος, Δ. «Ο διαλεκτικός χαρακτήρας της ανάπτυξης. Ένα διεπιστημονικό μεθοδολογικό εργαλείο για την προσέγγισή της.» Συνέδριο «Η διεπιστημονική προσέγγιση της Ανάπτυξης.» Ε.Μ.Π., Αθήνα, 1988, Επιστημονική Σκέψη, τ.44/1989 και Πρακτικά, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 1990.

Ρόκος, Δ. «Τηλεπισκόπηση : Ένα μεθοδολογικό εργαλείο παρακολούθησης του περιβάλλοντος.» Πρακτικά, Επιστημονικό Διήμερο "Η Προστασία του Περιβάλλοντος" Ε.Μ.Π., Αθήνα, 1988.

Rokos, D. «Cybernetics and remote sensing methodology. A dialectic interdisciplinary and integrated approach.» Archives XVI International Congress of the International Society for Photogrammetry and Remote Sensing. Vol. 27, Part B7, Commission VII, pp.460-469. I.S.P.R.S., Kyoto, 1988.

Ρόκος, Δ. «Φωτοερμηνεία - Τηλεπισκόπηση.» Ε.Μ.Π., Εργαστήριο Τηλεπισκόπησης, Αθήνα, 1988.

Rokos, D. «Towards a National Strategy for the Development of Informatics in Greece. Its dialectical relation to Development Infrastructure studies.» Πρακτικά Συνεδρίου «Πληροφορική και Περιφερειακή Ανάπτυξη», Α.Π.Θ., Κέντρο Δελφών 1986.

Ρόκος, Δ. «Οι Ολοκληρωμένες Αποδόσεις της φυσικής και της κοινωνικοοικονομικής πραγματικότητας, ως απάντηση και στο πρόβλημα των πρώτων υλών στον κόσμο.» Πρακτικά Συμποσίου «Η Επιστήμη στην Κοινωνία», Ε.Ι.Ε., 9-12 Απριλίου 1986. Εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 1988.

Ρόκος, Δ. «Φυσικά Διαθέσιμα και Ολοκληρωμένες Αποδόσεις.» Εκδ. Παρατηρητής, Θεσσαλονίκη, 1981. (ανατύπωση 1985 και 1989), (σελ. 304).

Ρόκος, Δ. «Κτηματολόγιο και Αναδασμός. Πολιτική Γης.» Εκδ. Μαυρομάτης ΕΠΕ, Αθήνα 1981 και Α.Π.Θ., Θεσσαλονίκη 1989, (σελ. 273).